

Noregs Kristelege Folkehøgskolelag

KD

- 1 FEB. 2006

200600413-39

Kunnskapsdepartementet
Opplæringsavdelingen
Postboks 8919 Dep
0032 Oslo

Oslo, 31. januar 2006

HØRINGSSVAR – FORSKRIFT TIL FOLKEHØYSKOLELOVEN

Noregs Kristelege Folkehøgskolelag (NKF) takker for anledningen til å komme med tilsvar til departementets forslag til nye forskrifter til Lov om folkehøgskoler. Vi har fått høringsdokumentene tilsendt fra departementet. Vi konstaterer at vi ikke er oppført på listen over høringsinstanser, men regner med at vi er falt ut av denne ved en inkurie.

Vi er kjent med at Folkehøgskolerådet sender hørings svar med et komplett forslag til høringsstekst. Det tar utgangspunkt i departementets forslag og innarbeider de endringene rådet mener bør gjøres i dette. Styret i NKF er i hovedtrekk enig i dette forslaget, og i de intensjonene det bygger på, men er åpne for at disse kan ivaretas av ulike formuleringer. Nedenfor begrunner vi de endringene vi mener er viktigst å gjøre i forhold til departementets forslag.

Folkehøgskolen skal være "åpen for alle" (§ 3, m.fl.)

Dette er en overordnet kommentar, som først og fremst knytter seg til § 3 og merknadene til denne. I utvalgsarbeidet forut for loven av 6. desember 2002, var ett anliggende å gjøre folkehøgskolene og deres tilbud tilgjengelige for flest mulig. Ideelt sett gjøre skolene "åpne for alle". Hvis dette kriteriet presses til å gjelde hvert enkelt kurs, kort eller langt, vil det imidlertid virke mot sin hensikt. All nødvendig differensiering og spesiell tilrettelegging kan ikke alltid gjøres innenfor rammen av ett og samme kurs. Noen kurs er både i form (for eksempel på kveldstid en dag per uke) og i innhold spesielt rettet mot skolens lokalsamfunn. Noen kurs tilrettelegges og gjennomføres utelukkende eller hovedsakelig for grupper med helt spesielle tilretteleggingsbehov (for eksempel grupper av funksjonshemmede). Slike kurs blir ikke enkeltvis "åpne for alle", men åpner folkehøgskolen for flere. Å arrangere kurs i samarbeid med andre institusjoner eller organisasjoner har ofte en tilsvarende effekt. Folkehøgskolen blir "åpnet" for grupper og deltakere som ikke ellers ville deltatt.

For øvrig slutter vi oss til departementets kommentarer om at eventuelle opptakskriterier på folkehøgskolens kurs må kommuniseres åpent til alle det angår. I samarbeid med Informasjonskontor for kristen folkehøgskole er dette allerede tatt opp med medlemsskolene med tanke på informasjonsmateriell og kommunikasjon med søkere og elever for kommende kurs.

Noregs Kristelege Folkehøgskolelag - Grensen 9A, 0159 Oslo
Telefon 22 39 64 50 • Telefaks 22 39 64 51
Postgiro 0805 5465224 • Bankgiro 1607 15 22303

Læringsbegrepet i folkehøgskolen (§ 4 m.fl.)

Vi mener det er en klar svakhet ved ECON-rapporten om kortkurs at den ikke klargjør hvilket læringsbegrep den legger til grunn i sin evaluering av kortkursvirksomheten. Særlig når anvendelsen av resultatene oppsummeres med "*Hvordan skal UFD oppnå mer læring for pengene?*" (side 4).

På flere steder settes "læring" og "opplevelse" opp mot hverandre (for eksempel side 5 og side 20). (Departementet har i forbindelse med tilsynsvirksomheten operert med et tilsvarende motsetningsforhold mellom "læring" og "aktiviteter".) Folkehøgskolenes pedagogiske tradisjon ser derimot på erfaring/aktivitet og opplevelse/engasjement både som forutsetninger for og sentrale elementer i læringsprosessene. Det er sammenheng mellom folkehøgskolenes allmenndannende sikte og et bredt kunnskaps- og læringsbegrep.

Dette innebærer ikke at det ikke er behov for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av folkehøgskolenes undervisningstilbud. NKF slutter seg til både lovens og forskriftenes intensjoner om dette. Men i folkehøgskolen blir det meningsløst å knytte dette til et motsetningsforhold mellom læring på den ene siden og opplevelser og aktiviteter på den andre.

Friluftslivkurs og reisekurs (§4)

I tillegg til det prinsipielle om synet på læring, har vi innvendinger mot departementets merknader til disse to gruppene av kurs: Det må skilles mellom friluftsliv og annen reising i tilknytning til kurs. Undervisning i friluftsliv må etter sin egenart i stor grad foregå utendørs, kortere eller lengre fra skolen. Alt etter temaet må ulike naturtyper oppsøkes der de er å finne, og byr på gunstige forhold for undervisningen. Opplæringen har et stort innslag av ferdighetslæring, som ikke kan bindes til klasserommet. Teoriundervisning i en del emner kan foregå innendørs, men ofte med vel så stort utbytte i de rette naturomgivelser (jf drøftingen av læringsbegrepet ovenfor). Det vil være meningsløst, både pedagogisk og økonomisk (reisekostnader) å binde alle kurs innen friluftsliv til å inneholde for- og etterarbeid på skolen.

Vi deler selvsagt departementets intensjon om at reisekurs skal skje i en forsvarlig pedagogisk ramme. En del av dette mener vi skal være at kurset omfatter mer enn selve reisen. En forarbeidsperiode på skolen vil som regel være en styrke for kurset. Vi støtter at det nåværende "bør" erstattes med "skal". Etterarbeid på skolen vil også ofte inngå i slike kurs, men vi mener det er unødvendig rigid å forskriftsfeste at hvert eneste kurs skal ha både for- og etterarbeid lagt til skolen. Vi tar som et selvsagt utgangspunkt at alle slags kurs på folkehøgskolene skal settes inn i en pedagogisk sammenheng. Vi foreslår derfor følgende omformulering av tredje ledd under kortkurs:

På kurs som har reising som del av opplegget, skal reisen settes inn i en pedagogisk sammenheng og en del av kurset skal foregå på folkehøgskolen

Både på lange og korte kurs har folkehøgskolene et betydelig innslag av internasjonale temaer. Globaliseringen er både tema og forståelsesramme. Noen skoler er involvert i, eller støttespillere for, bistandsprosjekter. Andre har reiseliv som fagområde. Det er gode grunner til å regne med at både begrunnelsene for og berettigelsen av en internasjonalisering av undervisningen vil bli sterkere i årene som kommer. På den bakgrunn virker det urimelig og inkonsekvent å begrense reising i forbindelse med kurs til Norge, som hovedregel. Kvalitetskravene til folkehøgskolenes kurs må ivaretas på andre måter.

Vi støtter ikke forslaget om at Folkehøgskolerådet kan være vurderingsinstans for "forsvarlige" reisekurs til utlandet. Til dette synet finner vi støtte i Statskonsults rapport nr

2005:7, om paraplyorganisasjoner på voksenopplæringsområdet. Den advarer mot å overføre for mange forvaltningsoppgaver til disse organisasjonene, blant annet fordi de kan risikere å komme i en uheldig dobbeltrolle.

ECON-rapporten problematiserer det forhold at reisekurs og kurs med friluftslivtemaer har paralleller hos andre arrangører/aktører, som ikke mottar støtte etter folkehøgskoleloven. Dette mener vi er en avsporing. Mange av folkehøgskolenes fag, emner og temaer har berøringspunkter og felles trekk med aktiviteter og tilbud på en rekke andre samfunnsarenaer. Både i offentlige institusjoner, hos private/ideelle non-profitaktører og i kommersielle tilbud. Kriteriene for om noe er et godt/legitimt folkehøgskolekurs må knyttes til folkehøgskolelovens krav om allmenndanning og folkeopplysning (§ 1). Og til at kurset er forankret i folkehøgskolens pedagogiske egenart, blant annet ved et sosialpedagogisk perspektiv. Folkehøgskolerådets forslag om at skolens personale må ha minst 25 prosent av undervisningen på hvert enkelt kurs, oppfatter vi som en innskjerping av dette kriteriet.

Utenlandske elever (§ 5)

Vi støtter at ordningen det vises til i rundskriv F-50/98, faller bort. Samtidig vil vi argumentere for Folkehøgskolerådets forslag om å endre fra 10 til "*maksimum 20 prosent av elevene ...*". De senere årene har antallet elever dette angår, vært under halvparten av de inntil 500 ordningen i sin tid tok sikte på å "omfordele". I dag har noen ganske få folkehøgskoler et omfattende tilbud/"linje" med norsk og samfunnskunnskap for fremmedspråklige. Ressursbruken til dette forutsetter at man kan komme opp i en forsvarlig klassestørrelse. 10 prosent av en gjennomsnittlig folkehøgskole vil være for lite til dette, mens 20 prosent vil gi tilstrekkelig med ressurser til å opprettholde disse tilbudene.

Forholdet mellom lange og korte kurs (§ 7)

Vi ser ingen gode grunner for å endre eksisterende ordning for omregning av kortkurselever. Vi mener departementet i sin merknad til § 7 argumenterer mot et fiktivt problem. Forholdet mellom langkurs og korte kurs ivaretas av lovens § 2 d: Minst 50 prosent av den samlede virksomheten skal bestå i langkurs. Nåværende omregningstabell har vært i bruk i ca 20 år. Kortkursenes andel av folkehøgskolenes tilskuddselever ligger samlet sett på ca 15 prosent. Elevtallene på langkurs har vært stigende i flere år og er høyere enn på lang tid. Vi forstår både loven og forarbeidene slik at det er en positiv intensjon om både lange og korte kurs på folkehøgskolene. Det virker urimelig å spille dem ut mot hverandre slik det gjøres i departementets merknad.

Vi vil også peke på ECON-rapportens funn om positive sammenhenger mellom kortkurs og langkurs, der kortkursene bidrar til faglig utvikling som kommer langkursene til gode (5.3).

Argumentasjonen for omregningen har vært at jo kortere kurset er, jo mer øker merarbeidet, og kostnadene, per elevdag knyttet til bekjentgjøring/annonsering, opptak, registrering, rapportering m.m. sammenlignet med de lange kursene. Hvis omregningen faller bort, vil en rekke av de korte kursene bli ulønnsomme. Nå kan i noen grad større kurs med god deltakelse "subsidiere" andre kurs som isolert sett går med tap. Mange skoler velger å gjøre dette med enkeltkurs så lenge kortkursene samlet ikke belaster driften, fordi kursene realiserer viktige mål for virksomheten. Denne muligheten vil også for en stor del falle bort hvis departementets forslag blir gjennomført.

Samtidig vil vi vise til at noen av de satsningsområdene som lovarbeidet framhevet, nemlig "åpningen for alle", rollen som kultursentra i lokalmiljøene, og bidrag til den økte satsingen

på "livslang læring", i større grad kan ivaretas når skolene kan drive kortkurs i tillegg til de lange kursene.

Elever som teller dobbelt ved beregning av tilskudd (§ 8 og forslag til eget rundskriv)

Lest i sammenheng legger forslaget til ny § 8 i forskriftene og rundskrivet opp til tre slags dokumentasjon:

1. Om at det foreligger en redusert funksjonsevne hos eleven.
2. Om hva slags tilretteleggingsbehov dette utløser som elev på folkehøgskole.
3. Om hvordan de økte ressursene er benyttet til tiltak for den/dem det gjelder.

Vi mener det er gode grunner til at det andre av disse leddene bør utgå: Det er stor variasjon mellom folkehøgskolene i fagtilbud og grad av tilrettelegging for funksjonshemmede. En og samme elev med redusert funksjonsevne vil kunne ha ulike behov for tilrettelegging ut fra valg av skole, ofte også ut fra valg av fag-/linjetilbud på skolen. Det er den enkelte folkehøgskole, i samarbeid med eleven, foresatte og eventuell innsøkende instans, som er nærmest til å vurdere om det vil være et særskilt tilretteleggingsbehov og hvilke tiltak som i så fall er nødvendige for å kunne gi et forsvarlig tilbud til eleven. Delvis av de samme grunnene, og ut fra egen faglig integritet, tror vi også en del eksterne instanser vil vegre seg for å foreskrive folkehøgskolene hvilke tiltak som trengs i det enkelte, konkrete tilfelle.

Vi er enige med departementet i at redusert funksjonsevne ikke i seg selv utløser dobbelttelling. Men vi mener altså at både av praktiske og prinsipielle grunner må avgjørelsen om hvilke tiltak som eventuelt er nødvendig, tas av den enkelte folkehøgskolen. Dobbelttelling vil bare være aktuelt der skolen har dokumentasjon både for den reduserte funksjonsevnen til en elev og for hvilke tiltak/ressursbruk denne har utløst. Dette er en forenkling, og vi kan ikke se at det vil svekke myndighetenes kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.

Vi mener Folkehøgskolerådets forslag til formulering av forskriftenes § 8, første ledd, vil ivareta både departementets og våre intensjoner, og fjerne behovet for utdyping i eget rundskriv.

Tilskuddsmodell (§ 9)

Her støtter vi ikke departementets endringsforslag. Vi kjenner ikke til at noen av folkehøgskolene har ønsket en forenkling av eksisterende tilskuddsmodell, og kan heller ikke se at den skulle være spesielt vanskelig å praktisere.

Slik forslaget er formulert, er det umulig for oss å ta stilling til om det vil representere en omfordeling av tilskuddsmidler mellom skolene sammenlignet med dagens modell. Dette blir et åpent spørsmål når det ikke sies noe om forholdet mellom de to satsene.

Gjennom relasjonstallet i nåværende ordning gis det også et signal om et rimelig forhold mellom elevtall og forventet bruk av undervisningsressurser. Dette ser vi som et godt bidrag til kvalitetssikring av folkehøgskolenes undervisning, og mener det vil være et tap om dette fjernes.

Forslag til rundskriv om presisering av dokumentasjonskrav for folkehøgskolene.

Prinsipielt mener vi det vil være ønskelig at en revisjon av forskriftene gjennomføres slik at det ikke er behov for å sende ut et forklarende/utdypende rundskriv samtidig med de nye forskriftene.

Når det gjelder § 8 har vi allerede argumentert for at Folkehøgskolerådets forslag til endret tekst skulle gjøre rundskrivet overflødig. Angående § 12 synes vi de to avsnittene i rundskrivteksten som ikke er gjengivelse av forskriften, bringer lite som ikke allerede er omfattet av forskriftsteksten.

Hvis departementet like vel ser behov for et eget rundskriv med formelle krav til skolens dokumentasjon, foreslår vi at man vurderer å gå den andre veien, og samler all redegjørelse for forskriftens dokumentasjonskrav i ett rundskriv. Det vil være brukervennlig, og i seg selv et bidrag til kvalitetssikring. Vi synes det er utilfredsstillende når forslaget i andre avsnitt viser til at krav til dokumentasjon også finnes andre steder, uten noen henvisning til hvilke de er eller hvor disse kan finnes.

Styret i Noregs Kristelige Folkehøgskolelag håper synspunktene ovenfor kan komme til nytte i arbeidet med revidering av forskriftene. Vi står selvsagt til disposisjon for eventuell utdyping og videre begrunnelse eller drøfting av alternativer.

Med vennlig hilsen

Leon Haugsbø /s./
leder

Tor Grønvik
daglig leder